

PHÁT TRIỂN ĐỘI NGŨ GIÁO VIÊN TRUNG HỌC PHỔ THÔNG VÙNG TÂY BẮC ĐÁP ỨNG YÊU CẦU CỦA THỜI KỲ HỘI NHẬP

● ĐÀM THỊ THU TRANG

TÓM TẮT:

Tây Bắc là vùng có vị trí đặc biệt và vai trò rất quan trọng. Khu vực này không chỉ phức tạp về địa hình mà còn đa dạng về thành phần dân tộc do đó công tác giáo dục gặp rất nhiều khó khăn. Phát triển giáo dục Tây Bắc là vấn đề luôn được sự quan tâm của Đảng và Chính phủ với mong muốn nâng cao dân trí, đào tạo và phát triển nguồn nhân lực chất lượng cho đất nước. Trong giáo dục, người thầy giữ vị trí quan trọng và then chốt quyết định đến sự thành công. Nhận thức được điều này, bài viết đã phân tích thực trạng của giáo viên trung học phổ thông vùng Tây Bắc và đưa ra một số giải pháp phát triển đội ngũ từng bước đáp ứng được yêu cầu của thời kì hội nhập.

Từ khóa: Tây Bắc, đặc điểm giáo dục và giáo viên THPT vùng Tây Bắc, quy định chuẩn nghề nghiệp đối với giáo viên THPT.

1. Đặt vấn đề

Tây bắc là vùng lãnh thổ không chỉ phức tạp về địa hình, có chiều dài đường biên giới giáp với Trung Quốc và Lào mà còn đa dạng về thành phần dân tộc. Chính vì đặc điểm này mà vấn đề giáo dục ở Tây Bắc gặp rất nhiều khó khăn. Trong thời gian qua nhờ sự quan tâm của Đảng và Chính phủ mà chúng ta thấy rằng chất lượng giáo dục có nhiều biến chuyển tích cực góp phần nâng cao dân trí. Tuy nhiên, bên cạnh những thành tích đạt được thì giáo dục Tây Bắc còn gặp nhiều bất cập như là: số người không đi học chiếm tỷ lệ 26,8%, chất lượng giáo dục còn thấp do tỷ lệ học sinh bỏ học, lưu ban cao, tỷ lệ học sinh tốt nghiệp trung học phổ thông trong mấy năm gần đây của nhiều tỉnh trong vùng luôn ở nhóm thấp nhất nước,...

Thực trạng trên cho thấy, vấn đề cấp thiết hiện nay là phải phát triển sự nghiệp giáo dục Tây Bắc

một cách toàn diện để nâng cao hơn nữa trình độ dân trí. Khi trình độ dân trí phát triển, các dân tộc Tây Bắc sẽ có nhận thức đúng đắn hơn và có những tác động tích cực đến xã hội. Lúc đó, họ có thể tiếp thu được những hệ tư tưởng lý luận khoa học, trang bị cho mình được những tư duy khoa học, đáp ứng những yêu cầu, đòi hỏi của thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa.

Trong số các giải pháp để phát triển giáo dục - đào tạo nâng cao dân trí Tây Bắc thì giải pháp xây dựng và phát triển đội ngũ giáo viên đáp ứng yêu cầu của thời đại mới là giải pháp then chốt. Người thầy chính là người quyết định đến sự thành công của giáo dục, với vai trò như vậy thì người thầy bậc trung học phổ thông còn phải mang theo những trọng trách nặng nề hơn bởi bậc trung học phổ thông là bậc mang ý nghĩa quyết định đến nghề nghiệp và tương lai của các em học sinh sau này.

Người thầy trung học phổ thông có làm tốt nhiệm vụ của mình thì mới góp phần cung cấp được nguồn nhân lực chất lượng cho đất nước. Nhận thức được vai trò của người thầy, tôi đã chọn chủ đề “Phát triển đội ngũ giáo viên trung học phổ thông vùng Tây Bắc đáp ứng yêu cầu của thời kỳ hội nhập”, với mong muốn góp phần trong việc đào tạo được nguồn nhân lực chất lượng để phát triển sự nghiệp giáo dục Tây Bắc.

2. Cơ sở lý luận

Xây dựng và phát triển đội ngũ giáo viên trung học phổ thông đáp ứng được yêu cầu của Bộ Giáo dục - Đào tạo cũng như yêu cầu của thời đại công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước là vấn đề được đề cập nhiều trong các hội thảo, diễn đàn, bài báo. Xây dựng và phát triển đội ngũ giáo viên hay đó chính là phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu của thời đại mới. Nói đến vấn đề chất lượng nguồn nhân lực đối với sự phát triển của đất nước theo bài viết của TS. Nguyễn Thanh: “Phát triển nguồn nhân lực phục vụ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, NXB Giáo dục, Hà Nội 2002” đã nêu rõ phát triển nguồn nhân lực là yếu tố quyết định đến sự thành công của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Tác giả cũng đưa ra một số định hướng chủ yếu trong việc phát triển nguồn nhân lực có chất lượng cho công nghiệp hoá, hiện đại hóa ở nước ta hiện nay với một hệ thống các giải pháp đồng bộ về kinh tế - xã hội, giáo dục và đào tạo, chăm sóc sức khỏe, nâng cao chất lượng dân số, cải thiện môi trường sống, và văn hoá. Trong hệ thống các giải pháp đó thì giáo dục và đào tạo là “một trong những động lực quan trọng nhất thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa, là điều kiện tiên quyết để phát triển nguồn lực con người”.

Như vậy giáo dục là một trong những động lực quan trọng nhất thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và giáo viên chính là người giữ vai trò quyết định đến sự thành công của giáo dục. Nói đến vấn đề phát triển đội ngũ giáo viên đã có nhiều ý kiến và bài báo khác nhau. Trong cuốn sách: “Chất lượng giáo dục - Những vấn đề lý luận và thực tiễn”, tác giả Nguyễn Hữu Châu nghiên cứu về mối quan hệ của giáo viên với chất lượng giáo dục và đã chỉ ra những năng

lực cơ bản mà người giáo viên cần có, đó là: năng lực chuẩn đoán, năng lực đáp ứng, năng lực đánh giá, năng lực thiết lập mối quan hệ thuận lợi với người khác nhất là với học sinh, năng lực triển khai chương trình giáo dục; và năng lực đáp ứng trách nhiệm với xã hội.

Như vậy đối với lý thuyết về phát triển nguồn nhân lực thì giáo dục đóng vai trò quyết định, trong giáo dục người thầy lại đóng vai trò quan trọng, quyết định đến sự thành công của giáo dục. Đối với thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước yêu cầu đặt ra đối với người thầy càng cao hơn, người thầy cần luôn luôn học tập nâng cao trình độ đáp ứng yêu cầu mà xã hội đặt ra cho mình. Nhận thức được điều này và bàn về việc phát triển giáo dục vùng Tây Bắc, bài viết sẽ phân tích thực trạng, đặc điểm của giáo viên phổ thông Tây Bắc và đưa ra một số giải pháp giúp phát triển và nâng cao năng lực nghề nghiệp của giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc đáp ứng yêu cầu của thời đại mới.

3. Thực trạng, đặc điểm của giáo viên trung học phổ thông vùng Tây Bắc

Như chúng ta biết Tây Bắc là khu vực bao gồm hệ thống núi non trùng điệp, ở đây có trên 20 tộc người cư trú, văn hóa Tây Bắc đa dạng và độc đáo chính là sản phẩm của sự kết hợp bản sắc riêng của hơn hai mươi dân tộc ấy, trong đó các dân tộc Thái, H’ mông, Dao có thể xem là những đại diện tiêu biểu, góp phần quan trọng hơn cả trong việc hình thành văn hóa của khu vực. Mật độ dân số Tây Bắc thấp nhất cả nước, địa hình phức tạp, dân số nhiều thành phần dân tộc gây rất nhiều khó khăn cho giáo dục. Từ vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên, xã hội vùng Tây Bắc chúng ta có thể thấy một số đặc điểm của giáo viên trung học phổ thông nơi đây như sau:

(i) Giáo viên trung học phổ thông người dân tộc thiểu số ở Tây Bắc chiếm tỷ lệ cao

Hiện nay giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc thì thành phần giáo viên trung học phổ thông người dân tộc thiểu số chiếm tỷ lệ cao hơn các vùng khác, giáo viên người dân tộc thiểu số có đặc điểm là thiếu vốn ổn định, có nhiều nguyên nhân nhưng trong đó có nguyên nhân ảnh hưởng của chính sách định biên, về trình độ đào tạo hầu hết đạt chuẩn và trên chuẩn theo qui định, nhưng còn bất cập về năng lực sư phạm.

(ii) *Giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc là người đa văn hóa, đa ngôn ngữ*

Mỗi dân tộc có bản sắc, văn hóa và tiếng nói riêng, chính vì vậy vùng Tây Bắc với thành phần đa dân tộc thì giáo viên cũng là người đa văn hóa, đa ngôn ngữ. Để truyền đạt tri thức và giáo dục đạo đức, lối sống của các em học sinh thì giáo viên chính là người phải hiểu rõ nhất về học sinh của mình, để từ đó có những tác động tích cực, phù hợp với phong tục, tập quán của từng dân tộc, chính vì vậy giáo viên phổ thông vùng Tây Bắc phải chủ động tìm hiểu đặc điểm, tiếng nói của các dân tộc trong vùng.

(iii) *Điều kiện dạy học và phát triển nghề nghiệp còn nhiều khó khăn*

Tây Bắc là với đặc điểm địa hình là núi non trùng điệp khiến cho cơ sở vật chất còn chưa đồng đều và có nhiều nơi cơ sở vật chất còn khá khó khăn, đơn giản chỉ là mới đáp ứng được nhu cầu có phòng để học. Điều kiện cơ sở vật chất, thiết bị dạy học, cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin cũng là cản trở đối với giáo viên trong dạy học, trong khai thác thông tin để nâng cao năng lực chuyên môn, phát triển nghề nghiệp.

Với các đặc điểm trên thì giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc cơ bản đã đáp ứng được tiêu chuẩn nghề nghiệp đối với giáo viên trung học phổ thông. Họ là những người có phẩm chất chính trị, đạo đức nghề nghiệp; yêu nghề, gắn bó với nghề và chắc chắn trong điều kiện khó khăn của vùng, họ chính là tấm gương cho các em học sinh và đồng hành cùng các em học sinh, giúp các em vượt khó. Họ cũng là người có năng lực giáo dục, tìm hiểu đối tượng; họ phải là người hiểu rất rõ học sinh của mình, đặc điểm văn hóa và gia đình của từng em rồi từ đó mới động viên giúp đỡ các em học sinh đến trường. Họ cũng là những người đáp ứng được các tiêu chuẩn về năng lực dạy học, năng lực giáo dục, năng lực hoạt động chính trị, xã hội.

Tuy nhiên giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc mới đáp ứng được những yêu cầu cơ bản về tiêu chuẩn nghề nghiệp của giáo viên trung học. Trong điều kiện hiện nay, khi yêu cầu của xã hội ngày càng cao, yêu cầu đối với giáo viên cũng sẽ cao hơn, theo quy định mới của bộ giáo dục và đào tạo về phân hạng giáo viên, đó còn là những yêu cầu về trình độ ngoại ngữ, trình độ tin học và khả năng nghiên cứu khoa học. Đây cũng là điểm yếu

của giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc do điều kiện cơ sở vật chất, điều kiện dạy học và phát triển giáo dục còn nhiều khó khăn.

Như chúng ta đã biết đặc điểm giáo viên vùng Tây Bắc là có tỷ lệ giáo viên người dân tộc thiểu số cao, bản thân họ đã là đa ngôn ngữ và thực tế khi học tập tiếng Việt cũng đã là một ngoại ngữ của họ, vì vậy việc yêu cầu đạt chuẩn về ngoại ngữ thứ 2 là khá khó khăn. Mặt khác môi trường học tập ngoại ngữ còn chưa tốt, đối với việc học ngoại ngữ thì môi trường và điều kiện học tập khá quan trọng, nếu không có môi trường học tập, không có trang thiết bị tối thiểu như đài, băng cát sét,... thì việc học cũng gặp nhiều trở ngại.

Vấn đề tiếp theo là về chuẩn tin học: Cơ sở vật chất chưa đầy đủ như là chưa có mạng internet, chưa có máy tính để thực hành dẫn đến giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc hầu như chưa đáp ứng được yêu cầu đạt chuẩn. Học phải đi đôi với hành, có lý thuyết mà không được thực hành trên máy thì kiến thức sẽ bị mai một dần. Và khi tin học kém thì đó chính là một điểm yếu trong thời đại của khoa học, công nghệ. Trước yêu cầu của thời đại là phải luôn luôn cập nhật những tiến bộ xã hội và tiến bộ khoa học công nghệ, nếu không bắt kịp thì sẽ bị tụt lùi.

Như vậy theo tiêu chuẩn đối với giáo viên trung học phổ thông hiện nay thì giáo viên Tây Bắc vẫn còn chưa đáp ứng được đầy đủ. Chính vì vậy, việc phát triển, nâng cao năng lực nghề nghiệp của giáo viên Tây Bắc là vấn đề cần thiết và sẽ được đề cập tiếp trong phần tiếp theo.

4. Một số giải pháp phát triển đội ngũ giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc đáp ứng yêu cầu của thời kỳ hội nhập

Phát triển giáo dục THPT vùng Tây Bắc sẽ góp phần nâng cao mặt bằng dân trí, đồng thời tạo nguồn để đào tạo nhân lực tại chỗ, đặc biệt là nhân lực trình độ cao. Đội ngũ giáo viên THPT vùng Tây Bắc là lực lượng quyết định quy mô và chất lượng giáo dục THPT. Vì vậy, phát triển một đội ngũ giáo viên THPT Tây Bắc đủ về số lượng, đồng bộ về cơ cấu, đạt chuẩn về chất lượng để đáp ứng được yêu cầu đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục ở vùng Tây Bắc là yêu cầu bức thiết.

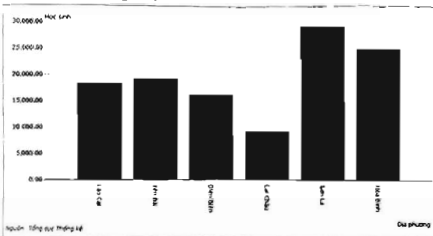
Đội ngũ giáo viên là nhân lực chủ yếu của các trường THPT. Phát triển đội ngũ giáo viên THPT là phát triển nguồn nhân lực cho giáo dục phổ

thông. Bởi vậy, nghiên cứu phát triển đội ngũ giáo viên THPT ở các tỉnh vùng Tây Bắc cần tiếp cận phát triển nguồn nhân lực. Dựa theo lý thuyết về phát triển nguồn nhân lực mà TS. Nguyễn Thanh đã đưa ra các giải pháp về kinh tế - xã hội, giáo dục - đào tạo, văn hóa và theo quan điểm về chất lượng giáo dục của tác giả Nguyễn Hữu Châu cùng với việc nghiên cứu các qui định, tiêu chuẩn của Bộ Giáo dục - Đào tạo đối với giáo viên trung học phổ thông hiện nay, tôi xin đưa ra một số giải pháp phát triển năng lực nghề nghiệp của giáo viên trung học phổ thông vùng Tây Bắc.

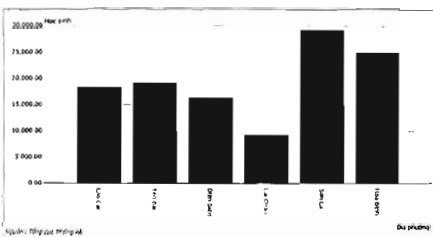
(i) Phát triển đội ngũ giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc đủ về số lượng và chất lượng

Đây là một yếu tố quan trọng bởi nếu thiếu giáo viên thì vấn đề về năng cao chất lượng chuyên môn sẽ không được quan tâm tới nhiều. Vì vậy trước tiên cần phát triển đội ngũ giáo viên đủ về số lượng và đảm bảo chất lượng cơ bản cho giáo dục. Tây Bắc là vùng núi non hiểm trở và là nơi sinh sống của hơn 20 dân tộc, vì vậy giáo dục ở đây cũng gặp nhiều khó khăn về việc đảm bảo số lượng và chất lượng giáo viên. Đặc biệt thiếu hụt giáo viên ở các vùng dân tộc thiểu số, do điều kiện sống tại các vùng dân tộc còn thấp nên khó thu hút các giáo viên vùng đồng bằng lên công tác và cũng khó giữ chân họ ở đây lâu, mất khách họ cũng chưa hiểu hết bản sắc, văn hóa của các vùng dân tộc thiểu số nên trong quá trình giáo dục gặp nhiều khó khăn trong việc truyền tri thức cũng như tư tưởng, đường lối chính sách của Đảng và nhà nước. Chính vì vậy, để đảm bảo nguồn giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc thì việc phát triển đội ngũ giáo viên người dân tộc thiểu số là một yếu tố quan trọng và là một lộ trình lâu dài, kế hoạch phải đạt được sau những khoảng thời gian nhất định chẳng hạn 3 năm, 5 năm, 10 năm.

Biểu đồ 1. Số học sinh trung học phổ thông năm 2017 lại các lĩnh vực Tây Bắc

Biểu đồ 2. Số học sinh trung học phổ thông dân tộc ít người lại các tỉnh vùng Tây Bắc năm 2017

Tuyển chọn giáo viên trung học phổ thông người dân tộc thiểu số ở vùng dân tộc thiểu số cũng là vấn đề cần được quan tâm. Theo hai biểu đồ trên cho thấy rằng thống kê mới nhất năm 2017 trong 6 tỉnh vùng Tây Bắc tỷ lệ học sinh thuộc các dân tộc ít người chiếm tỷ lệ cao lên tới trên 67%; đặc biệt Sơn La trong khi có 29.340 học sinh thì có tới 22.693 học sinh người dân tộc thiểu số. Trong khi đó, tỷ lệ giáo viên người dân tộc thiểu số so với tổng giáo viên của vùng chiếm tỷ lệ thấp chỉ khoảng xấp xỉ 22%. Vì vậy, tăng số lượng giáo viên người dân tộc thiểu số ở các trường trung học phổ thông vùng dân tộc thiểu số, đảm bảo tỉ lệ giáo viên người dân tộc thiểu số tương ứng với tỉ lệ dân số người dân tộc thiểu số ở địa phương và từng bước giải quyết vấn đề cơ cấu theo dân tộc

(tộc người), đảm bảo chất lượng tối thiểu chấp nhận được là việc cần thiết.

Hoàn thiện chính sách đặc thù là điều kiện đảm bảo thực hiện được mục đích tuyển chọn giáo viên trung học phổ thông người dân tộc thiểu số cho vùng dân tộc thiểu số. Chính sách đặc thù trong tuyển chọn phải điều chỉnh các vấn đề sau: Ưu tiên tuyển chọn giáo viên người dân tộc thiểu số tại địa phương; đảm bảo tuyển hết số giáo viên thuộc hệ cử tuyển, tuyển thẳng và qui định cơ chế tuyển chọn cụ thể đến cấp huyện.

(ii) Quy định chuẩn nghề nghiệp riêng đối với giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc

Hiện nay tiêu chuẩn nghề nghiệp đối với giáo viên trung học phổ thông là tiêu chuẩn chung cho cả nước, trong đó có những tiêu chuẩn mà giáo viên Tây Bắc đặc biệt vùng dân tộc thiểu số khó đạt được ngay như tiêu chuẩn về nghiên cứu khoa học, tiêu chuẩn ngoại ngữ, tin học. Chính vì vậy nên có tiêu chuẩn riêng cho vùng núi Tây Bắc, phù hợp với đặc thù của giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc. Điều đó không có nghĩa là bỏ qua tiêu chuẩn chung của Bộ Giáo dục - Đào tạo, mà việc đạt chuẩn sẽ được phát triển dần theo từng giai đoạn, đạt chuẩn từ mục tiêu thấp hơn rồi nâng lên cao dần, kế hoạch đạt chuẩn của giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc cũng nên được xây dựng theo lộ trình chẳng hạn 3 năm, 5 năm, 10 năm.

(iii) Thường xuyên tổ chức các hoạt động đào tạo, bồi dưỡng nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ

Để giúp giáo viên có thể nâng cao trình độ và ngày càng đáp ứng yêu cầu của Bộ Giáo dục - Đào tạo thì phải tổ chức hoạt động đánh giá giáo viên theo định kỳ. Sau mỗi đợt kiểm tra lại tổ chức hoạt động đào tạo, bồi dưỡng, đào tạo lại giúp giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc rút ngắn khoảng cách giữa năng lực thực tế và yêu cầu về chuẩn nghề nghiệp; Dẫn dắt trang bị đầy đủ tiêu chuẩn của người giáo viên của thời đại mới.

(iv) Đầu tư trang thiết bị hiện đại cho giáo dục Tây Bắc

Có thể thấy rằng vấn đề giáo viên trung học

phổ thông Tây Bắc còn yếu là liên quan đến khoa học công nghệ, ngoại ngữ. Đó là những tiêu chuẩn đối với người giáo viên hiện đại. Để giúp nâng cao trình độ cho giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc thì Nhà nước cũng cần đầu tư trang thiết bị hiện đại nhiều hơn nữa cho vùng Tây Bắc. Một vài trang thiết bị hiện đại cơ bản như máy tính, mạng internet. Và để không bị lãng phí sự đầu tư cũng như hư hỏng máy móc thì sau mỗi lần trang bị cần có chuyên gia đi kèm để hướng dẫn giáo viên sử dụng.

(v) Tổ chức các lớp giảng dạy về phương pháp nghiên cứu khoa học theo định kỳ

Trang bị cho giáo viên trung học phổ thông tư duy khoa học cũng là điều cần thiết, để nâng cao năng lực cũng như trình độ nghiên cứu khoa học có thể thường xuyên mở lớp giảng dạy phương pháp nghiên cứu khoa học cho giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc. Lớp học sẽ cung cấp cho họ kỹ năng cơ bản về quy trình, phương pháp nghiên cứu khoa học, đồng thời giới thiệu đến họ các công trình nghiên cứu đã thành công đối với vùng Tây Bắc để họ cảm thấy việc nghiên cứu khoa học gần gũi hơn; bên cạnh đó cũng giới thiệu đến họ những tiến bộ của khoa học thế giới để họ cập nhật. Đặc biệt sau mỗi lớp học nên gợi ý và mở ra cho giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc những đối tượng, hướng nghiên cứu gần gũi với cuộc sống hàng ngày của họ để họ có thể tham gia nghiên cứu khoa học.

5. Kết luận

Phát triển đội ngũ giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc đáp ứng yêu cầu của thời đại mới là vấn đề cấp thiết, điều này sẽ giúp sự nghiệp giáo dục Tây Bắc ngày càng phát triển, góp phần cung cấp được nguồn nhân lực chất lượng cao cho đất nước và giúp sự nghiệp chính trị vùng thêm vững vàng. Bài viết đã đề cập đến một số giải pháp với mong muốn góp phần giúp nền giáo dục Tây Bắc ngày càng phát triển và góp phần đào tạo được nguồn nhân lực chất lượng cao cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

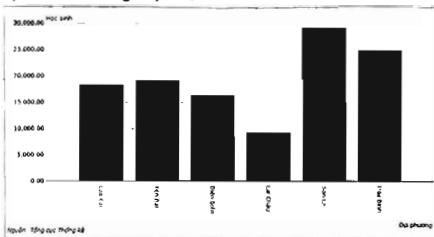
1. Nguyễn Hữu Châu (2008), Chất lượng giáo dục - Những vấn đề lý luận và thực tiễn. NXB Giáo dục.

thông. Bởi vậy, nghiên cứu phát triển đội ngũ giáo viên THPT ở các tỉnh vùng Tây Bắc cần tiếp cận phát triển nguồn nhân lực. Dựa theo lý thuyết về phát triển nguồn nhân lực mà TS. Nguyễn Thanh đã đưa ra các giải pháp về kinh tế - xã hội, giáo dục - đào tạo, văn hóa và theo quan điểm về chất lượng giáo dục của tác giả Nguyễn Hữu Châu cùng với việc nghiên cứu các qui định, tiêu chuẩn của Bộ Giáo dục - Đào tạo đối với giáo viên trung học phổ thông hiện nay, tôi xin đưa ra một số giải pháp phát triển năng lực nghề nghiệp của giáo viên trung học phổ thông vùng Tây Bắc.

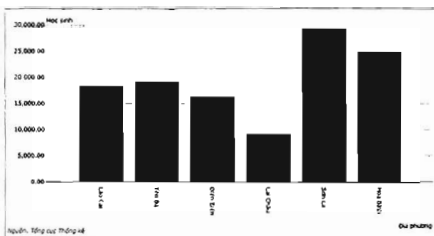
(i) *Phát triển đội ngũ giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc đủ về số lượng và chất lượng*

Đây là một yếu tố quan trọng bởi nếu thiếu giáo viên thì vấn đề về năng cao chất lượng chuyên môn sẽ không được quan tâm tới nhiều. Vì vậy trước tiên cần phát triển đội ngũ giáo viên đủ về số lượng và đảm bảo chất lượng cơ bản cho giáo dục. Tây Bắc là vùng núi non hiểm trở và là nơi sinh sống của hơn 20 dân tộc, vì vậy giáo dục ở đây cũng gặp nhiều khó khăn về việc đảm bảo số lượng và chất lượng giáo viên. Đặc biệt thiếu hụt giáo viên ở các vùng dân tộc thiểu số, do điều kiện sống tại các vùng dân tộc còn thấp nên khó thu hút các giáo viên vùng đồng bằng lên công tác và cũng khó giữ chân họ ở đây lâu, mặt khác họ cũng chưa hiểu hết bản sắc, văn hóa của các vùng dân tộc thiểu số nên trong quá trình giáo dục gặp nhiều khó khăn trong việc truyền tri thức cũng như tư tưởng, đường lối chính sách của Đảng và nhà nước. Chính vì vậy, để đảm bảo nguồn giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc thì việc phát triển đội ngũ giáo viên người dân tộc thiểu số là một yếu tố quan trọng và là một lộ trình lâu dài, kế hoạch phải đạt được sau những khoảng thời gian nhất định chẳng hạn 3 năm, 5 năm, 10 năm.

Biểu đồ 1. Số học sinh trung học phổ thông năm 2017 tại các lĩnh vực Tây Bắc

Biểu đồ 2. Số học sinh trung học phổ thông dân tộc ít người tại các lĩnh vực Tây Bắc năm 2017

Tuyển chọn giáo viên trung học phổ thông người dân tộc thiểu số ở vùng dân tộc thiểu số cũng là vấn đề cần được quan tâm. Theo hai biểu đồ trên cho thấy rằng thống kê mới nhất năm 2017 trong 6 tỉnh vùng Tây Bắc tỷ lệ học sinh thuộc các dân tộc ít người chiếm tỷ lệ cao lên tới trên 67%; đặc biệt Sơn La trong khi có 29.340 học sinh thì có tới 22.693 học sinh người dân tộc thiểu số. Trong khi đó, tỷ lệ giáo viên người dân tộc thiểu số so với tổng giáo viên của vùng chiếm tỷ lệ thấp chỉ khoảng xấp xỉ 22%. Vì vậy, tăng số lượng giáo viên người dân tộc thiểu số ở các trường trung học phổ thông vùng dân tộc thiểu số, đảm bảo tỉ lệ giáo viên người dân tộc thiểu số tương ứng với tỉ lệ dân số người dân tộc thiểu số ở địa phương và từng bước giải quyết vấn đề cơ cấu theo dân tộc

(tộc người), đảm bảo chất lượng tối thiểu chấp nhận được là việc cần thiết.

Hoàn thiện chính sách đặc thù là điều kiện đảm bảo thực hiện được mục đích tuyển chọn giáo viên trung học phổ thông người dân tộc thiểu số cho vùng dân tộc thiểu số. Chính sách đặc thù trong tuyển chọn phải điều chỉnh các vấn đề sau: Ưu tiên tuyển chọn giáo viên người dân tộc thiểu số tại địa phương; đảm bảo tuyển hết số giáo viên thuộc hệ cử tuyển, tuyển thẳng và qui định cơ chế tuyển chọn cụ thể đến cấp huyện.

(ii) *Quy định chuẩn nghề nghiệp riêng đối với giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc*

Hiện nay tiêu chuẩn nghề nghiệp đối với giáo viên trung học phổ thông là tiêu chuẩn chung cho cả nước, trong đó có những tiêu chuẩn mà giáo viên Tây Bắc đặc biệt vùng dân tộc thiểu số khó đạt được ngay như tiêu chuẩn về nghiên cứu khoa học, tiêu chuẩn ngoại ngữ, tin học. Chính vì vậy nên có tiêu chuẩn riêng cho vùng núi Tây Bắc, phù hợp với đặc thù của giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc. Điều đó không có nghĩa là bỏ qua tiêu chuẩn chung của Bộ Giáo dục - Đào tạo, mà việc đạt chuẩn sẽ được phát triển dần theo từng giai đoạn, đạt chuẩn từ mục tiêu thấp hơn rồi nâng lên cao dần, kế hoạch đạt chuẩn của giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc cũng nên được xây dựng theo lộ trình chẳng hạn 3 năm, 5 năm, 10 năm.

(iii) *Thường xuyên tổ chức các hoạt động đào tạo, bồi dưỡng nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ*

Để giúp giáo viên có thể nâng cao trình độ và ngày càng đáp ứng yêu cầu của Bộ Giáo dục - Đào tạo thì phải tổ chức hoạt động đánh giá giáo viên theo định kỳ. Sau mỗi đợt kiểm tra lại tổ chức hoạt động đào tạo, bồi dưỡng, đào tạo lại giúp giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc rút ngắn khoảng cách giữa năng lực thực tế và yêu cầu về chuẩn nghề nghiệp; Dẫn dắt trang bị đầy đủ tiêu chuẩn của người giáo viên của thời đại mới.

(iv) *Đầu tư trang thiết bị hiện đại cho giáo dục Tây Bắc*

Có thể thấy rằng vấn đề giáo viên trung học

phổ thông Tây Bắc còn yếu là liên quan đến khoa học công nghệ, ngoại ngữ. Đó là những tiêu chuẩn đối với người giáo viên hiện đại. Để giúp nâng cao trình độ cho giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc thì Nhà nước cũng cần đầu tư trang thiết bị hiện đại nhiều hơn nữa cho vùng Tây Bắc. Một vài trang thiết bị hiện đại cơ bản như máy tính, mạng internet. Và để không bị lãng phí sự đầu tư cũng như hư hỏng máy móc thì sau mỗi lần trang bị cần có chuyên gia đi kèm để hướng dẫn giáo viên sử dụng.

(v) *Tổ chức các lớp giảng dạy về phương pháp nghiên cứu khoa học theo định kỳ*

Trang bị cho giáo viên trung học phổ thông tư duy khoa học cũng là điều cần thiết, để nâng cao năng lực cũng như trình độ nghiên cứu khoa học có thể thường xuyên mở lớp giảng dạy phương pháp nghiên cứu khoa học cho giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc. Lớp học sẽ cung cấp cho họ kỹ năng cơ bản về quy trình, phương pháp nghiên cứu khoa học, đồng thời giới thiệu đến họ các công trình nghiên cứu đã thành công đối với vùng Tây Bắc để họ cảm thấy việc nghiên cứu khoa học gần gũi hơn; bên cạnh đó cũng giới thiệu đến họ những tiến bộ của khoa học thế giới để họ cập nhật. Đặc biệt sau mỗi lớp học nên gợi ý và mở ra cho giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc những đối tượng, hướng nghiên cứu gần gũi với cuộc sống hàng ngày của họ để họ có thể tham gia nghiên cứu khoa học.

5. Kết luận

Phát triển đội ngũ giáo viên trung học phổ thông Tây Bắc đáp ứng yêu cầu của thời đại mới là vấn đề cấp thiết, điều này sẽ giúp sự nghiệp giáo dục Tây Bắc ngày càng phát triển, góp phần cung cấp được nguồn nhân lực chất lượng cao cho đất nước và giúp sự nghiệp chính trị vùng thêm vững vàng. Bài viết đã đề cập đến một số giải pháp với mong muốn góp phần giúp nền giáo dục Tây Bắc ngày càng phát triển và góp phần đào tạo được nguồn nhân lực chất lượng cao cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Nguyễn Hữu Châu (2008), *Chất lượng giáo dục - Những vấn đề lý luận và thực tiễn*, NXB Giáo dục.

2. Nguyễn Thị Mỹ Lộc (2003), *Người giáo viên thế kỉ XXI: Sáng tạo-hiệu quả*, Tạp chí *Day và Học* ngày nay.
3. Bộ Giáo dục - Đào tạo (2015). *Thông tư liên tịch quy định mã số, tiêu chuẩn chức danh nghề nghiệp giáo viên trung học phổ thông công lập*.
4. Hà Đức Hà (2016), *Phát triển đội ngũ giáo viên trung học phổ thông người dân tộc thiểu số ở các tỉnh vùng Tây Bắc*, Luận án Tiến sĩ Khoa học Giáo dục.
5. Hà Dũng Hải (2010), *Phát triển giáo dục - Đào tạo nâng cao dân trí vùng Tây Bắc*.
6. [https://vi.wikipedia.org/wiki/Vùng_Tây_Bắc_\(Việt_Nam\)](https://vi.wikipedia.org/wiki/Vùng_Tây_Bắc_(Việt_Nam))

Ngày nhận bài: 3/2/2019

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 13/2/2019

Ngày chấp nhận đăng bài: 23/2/2019

Thông tin tác giả:

ThS. ĐÀM THỊ THU TRANG

Trưởng Đại học Thương mại

DEVELOPING THE QUALITY OF HIGH SCHOOL TEACHERS IN THE NORTHWEST VIETNAM IN ORDER TO MEET THE REQUIREMENTS OF THE COUNTRY'S INTEGRATION PROCESS

● **MA. DAM THI THU TRANG**

Thuongmai University

ABSTRACT:

Northwest is a special area which plays a very important role and have an exceptional position in Vietnam. Due to the region's ethnic diversity and geographical isolation, the education in this region has to face with many challenges. The task of education development in the Northwest Vietnam always receives top attention from the Party and the Government with a strong desire to improve the quality of this region's human resources and local people's intellectual standards. In the education field, teachers hold a key position that determines the success of education activities. This article analyzes characteristics of high school teachers in the Northwest Vietnam and provides some solutions to gradually develop the quality of this region's teachers in order to meet the requirements of the country's integration process.

Keywords: Northwest Vietnam, characteristics of education and high school teachers in the Northwest Vietnam, regulations on professional standards for high school teachers.